

dierencoalitie

Samenwerkende
Dierenwelzijnsorganisaties
Nederland



Gemeenten en hun vergeten inwoners

Lokaal Dierenwelzijnsbeleid



April 2018

Samenvatting

Dierenwelzijn wordt in toenemende mate onderdeel van de politieke besluitvorming. Steeds meer mensen zien in dat dieren een intrinsieke waarde hebben, en dat zij bescherming nodig hebben. De landelijke politiek in Den Haag zet het onderwerp steeds vaker op haar agenda, maar ook op gemeentelijk niveau komt dierenwelzijn vaker aan de orde.

In dit rapport zijn de landelijke partijen en hun lokale afdelingen van negen gemeenten met elkaar vergeleken op het gebied van dierenwelzijn. Hiervoor is een selectie gemaakt van negen gemeenten, te weten Amsterdam, Den Haag, Rotterdam, Heemskerk, Enkhuizen, Peel en Maas, Ooststellingwerf en Tholen.

In de verkiezingsprogramma's voor de Tweede Kamerverkiezingen in 2017 was dierenwelzijn een onderwerp dat regelmatig werd aangehaald.

Daarom is het opvallend dat het onderwerp dierenwelzijn lang niet in alle gemeenten even veel aandacht krijgt, terwijl er overal huisdieren en wilde dieren te vinden zijn. De drie grootste steden zijn het meest vooruitstrevend op het gebied van dierenwelzijn, waarbij Amsterdam de kroon spant. In Apeldoorn, Heemskerk en Enkhuizen krijgt het onderwerp al veel minder aandacht en in de kleinere plattelandsgemeenten wordt dierenwelzijn nauwelijks in de raadsagenda's en verkiezingsprogramma's genoemd. De enkele keer dat dit wel gebeurt concentreert dit zich uitsluitend rond de agrarische sector. Huisdieren en wilde dieren worden niet genoemd.

Dit gebrek aan aandacht voor het onderwerp in de kleine plattelandsgemeenten is terug te vinden in het feit dat geen van drieën een wethouder of Nota Dierenwelzijn heeft. De overige zes gemeenten hebben allemaal óf een Nota Dierenwelzijn, óf een wethouder Dierenwelzijn. In vier gevallen beschikken zij over beide.

Van de negen onderzocht gemeenten is ook gekeken naar de ingediende moties en vergaderstukken van 2017. Ook hier komt hetzelfde beeld naar voren: in de kleine gemeenten komt dierenwelzijn niet of nauwelijks op de agenda. Terwijl daar in de gemeenteraad partijen zitten die op landelijk niveau dierenwelzijn erg belangrijk zeggen te vinden.

Twee specifieke onderwerpen hebben in dit onderzoek extra aandacht gekregen. Dit zijn: de verplichte bedenktijd bij de aanschaf van een huisdier en levende dieren op evenementen. De Amsterdamse Wethouder Dierenwelzijn Laurens Ivens stuurde in 2016 een brief aan de toenmalig staatssecretaris Van Dam om onder andere te pleiten voor een verplichte bedenktijd bij de aanschaf van een huisdier. De wethouder constateerde dat huisdieren te vaak in een impuls worden aangeschaft en een verplichte bedenktijd zou daarom veel dierenleed kunnen voorkomen. De portefeuillehouders Dierenwelzijn van 35 andere gemeenten sloten zich hierbij aan, waaronder de wethouders van de gemeenten Heemskerk, Apeldoorn en Rotterdam. Ook hier zijn het dus de plattelandsgemeenten die achter blijven.

Hetzelfde geldt bij het wel of niet toestaan om levende dieren in te zetten bij evenementen. In de drie grote steden komt men steeds meer tot inzicht dat het welzijn van dieren in het geding komt wanneer zijn ingezet worden bij evenementen. Hoewel gemeenten niet bevoegd zijn evenementen met (wilde) dieren te verbieden, wordt er in toenemende mate actie ondernomen om dit te

bemoedigen en te ontmoedigen. Met uitzondering van de kleine plattelandsgemeentes, waar het onderwerp niet lijkt te spelen.

Het stemgedrag van lokale afdelingen van landelijke partijen niet altijd overeen met het stemgedrag op landelijk niveau. Het stemgedrag in de grootste steden is vooruitstrevender dan op lokaal niveau.

Aanbeveling

De aandacht die veel landelijke partijen in hun verkiezingsprogramma geven aan dierenwelzijn toont aan dat zij dit een belangrijk onderwerp vinden. Om dit kracht bij te zetten zouden zij hun lokale afdelingen meer moeten aansporen dierenwelzijn op de gemeentelijke agenda te zetten. Dit gebeurt op dit moment in de meeste gemeenten nog te weinig. Het aanstellen van een wethouder Dierenwelzijn en het opstellen van een Nota Dierenwelzijn zouden hier een goede stap in zijn omdat in gemeenten waarin die aanwezig zijn dierenwelzijn vaker op de agenda lijkt te komen.

Inhoudsopgave

Inleiding.....	6
Nota Dierenwelzijn en wethouder Dierenwelzijn	8
Verplichte bedenktijd bij de aanschaf van een huisdier	11
Levende dieren op evenementen	13
Landelijke partijen	16
Conclusie	17
Aanbevelingen.....	18
Bijlage: deelnemende partijen per gemeente	19

Inleiding

Dierenwelzijn is in toenemende mate een onderwerp dat door de Nederlandse bevolking belangrijk wordt geacht. Steeds meer mensen vinden dat dieren bescherming nodig hebben en willen deze bescherming wettelijk verankerd zien. Hoewel in de Eerste en Tweede Kamer deze wetgeving wordt vastgesteld, is dierenwelzijn op gemeentelijk niveau een onderdeel van beleid waar steeds meer aandacht voor komt.

Dit onderzoek is een analyse van de verschillen tussen landelijke partijen en hun lokale afdelingen in verschillende gemeenten. Leefbaar Rotterdam is hierin ook meegenomen omdat deze partij een alliantie heeft gesloten met Forum voor Democratie. In dit rapport zijn de landelijke partijen vergeleken met hun lokale afdelingen op het gebied van dierenwelzijn. De hoop is dat dit rapport gebruikt kan worden landelijke partijen aan te sporten hun lokale afdelingen meer aandacht te geven in hun gemeente.

Voor dit onderzoek is een selectie gemaakt van negen gemeenten. Op basis van stemgedrag zijn allereerst Apeldoorn, Enkhuizen en Heemskerk geselecteerd.¹ In 2010 en 2012, na de verkiezingen voor de Tweede Kamer, kwamen de verkiezingsuitslagen van deze gemeenten het meest overeen met de landelijke uitkomsten.

Om een bredere afspiegeling van gemeenten te krijgen, is daarnaast gekozen voor de drie grootste gemeenten: Den Haag, Rotterdam en Amsterdam.

Vervolgens zijn er drie plattelandsgemeenten gekozen, waarbij er op is gelet dat ze verspreid over Nederland liggen, namelijk de gemeente Tholen in Zeeland, de gemeente Peel en Maas in Maastricht en de gemeente Ooststellingwerf in Friesland en grenzend aan de provincies Groningen en Drenthe. Hiervoor is gekozen om dit onderzoek zoveel mogelijk representatief te maken voor de rest van de Nederlandse gemeenten.

Om dit onderzoek verder af te bakenen is een selectie gemaakt van drie onderwerpen die de laatste jaren zowel op landelijk als op lokaal niveau gespeeld hebben. De volgende drie onderwerpen komen aan bod:

- Nota Dierenwelzijn en wethouder Dierenwelzijn
- Levende dieren op evenementen
- Verplichte bedenktijd voor de aanschaf van een huisdier

Van alle landelijke partijen, die in de negen gemeenten meedoen met de gemeenteraadsverkiezingen, zijn de verkiezingsprogramma's doorgenomen. Met uitzondering van de partijen waarvan geen online verkiezingsprogramma beschikbaar is. De partijen 50Plus Den Haag, PVV Rotterdam, Forum voor Democratie Amsterdam en GroenLinks/PvdA Peel en Maas hebben op hun website geen verkiezingsprogramma gepubliceerd. Forum voor Democratie Amsterdam en GroenLinks/PvdA in Peel en Maas hebben wel een korte lijst met standpunten gepubliceerd. Om een beeld te krijgen van de lokale afdeling van de PVV in Rotterdam is het partijprogramma van de provincie Zuid-Holland gebruikt.

¹ <http://www.nlverkiezingen.com/STD9403.html>

Bij het lezen van de programma's viel als eerste op dat het onderwerp 'dierenwelzijn' in de ene gemeente meer speelt dan in de andere. Zo wordt in Amsterdam het onderwerp in verschillende programma's aangehaald terwijl dit in bijvoorbeeld Rotterdam veel minder voorkomt. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat in alle gemeenten de meeste partijen zich in willen zetten voor vergroening en duurzaamheid. Dit is gunstig voor dieren, maar omdat het specifieke belang voor de dieren hierbij niet is genoemd, kan niet worden vastgesteld of hun belang hierin is meegenomen. In veel gevallen wordt een betere leefbaarheid als argument gebruikt voor verduurzaming en vergroening. Vergroening en verduurzaming als dierenwelzijnsmaatregelen zijn daarom niet meegenomen in dit onderzoek.

Naast de verkiezingsprogramma's zijn, indien mogelijk, ook de stemwijzer, kieskompas of een lokale stemhulp gebruikt. In enkele gevallen zijn stellingen over dierenwelzijn meegenomen.

Als laatste zijn ook de moties en het stemgedrag van alle partijen meegewogen. Hierbij is gekozen om alleen de moties van 2017 mee te laten tellen omdat anders dit onderzoek te groot zou worden en het niet haalbaar zou zijn dit af te kunnen ronden voordat de nieuwe gemeenteraadscollege 's hun beleidsNota gaan opstellen. Hierbij moet echter worden opgemerkt dat niet alle partijen die dit jaar meedoen aan de gemeenteraadsverkiezingen tijdens de vorige periode zitting hadden in de gemeenteraad. In deze gevallen was het vanzelfsprekend niet mogelijk hun stemgedrag in dit onderzoek mee te nemen.

Nota Dierenwelzijn en wethouder Dierenwelzijn

In 2014 stelde de Dierenbescherming dat er in gemeenten onvoldoende aandacht is voor dierenwelzijn.² De organisatie constateerde wel dat de aandacht voor het onderwerp steeds meer toeneemt. Het aantal wethouders dat Dierenwelzijn in zijn portefeuille heeft groeit en ook het aantal gemeenten dat een Nota dierenwelzijn heeft neemt toe. In een herziene Nota Dierenwelzijn die de Dierenbescherming heeft opgestuurd naar alle Nederlandse gemeenten, wordt uitgelegd wat hier het belang van is: "We (gemeenten, red.) hebben zelfs een extra zorgplicht, omdat dieren in een dorp of stad in hoge mate van de mens afhankelijk zijn."³

In onderstaande tabel is te zien dat van de negen onderzochte gemeenten er vijf een Nota Dierenwelzijn hebben. Dit wil niet zeggen dat zij ook een wethouder Dierenwelzijn hebben. Zo heeft de gemeente Den Haag wél een Nota Dierenwelzijn, maar is er geen wethouder specifiek op deze portefeuille gezet. In de gemeente Enkhuizen is dit precies andersom.

Gemeente	College van B&W	Nota Dierenwelzijn	Wethouder Dierenwelzijn
Amsterdam	D66, SP, VVD	Ja	Laurens Ivens (SP) Abdeluheh Choho (D66) wethouder Artis
Rotterdam	Leefbaar Rotterdam, D66, CDA	Ja	Joost Eertmans (Leefbaar Rotterdam)
Den Haag	D66, PvdA, Haagse Stadspartij, VVD, CDA	Ja	Nee
Apeldoorn	D66, CDA, ChristenUnie, PvdA, GroenLinks	Ja	Mark Sandman (D66)
Heemskerk	Heemskerk Lokaal, PvdA, CDA, D66	Ja	Aad Schoorl (Heemskerk Lokaal)
Enkhuizen	PvdA en VVD (sinds april 2017) SP, ChristenUnie-SGP, CDA (tot maart 2017)	Nee	Dorus Luyckx (PvdA) vanaf april 2017 Gerrit Weijnne (ChristenUnie) tot maart 2017
Tholen	SGP, CDA, VVD, CU	Nee	Nee
Peel en Maas	Lokaal Peel en Maas, VVD, PvdA/GroenLinks	Nee	Nee
Ooststellingwerf	CDA, OoststellingwerfsBelang, VVD	Nee	Nee

Dat een gemeente een wethouder of een Nota Dierenwelzijn heeft zegt over de partijen in het college dat zij het onderwerp belangrijk genoeg vinden hier extra aandacht aan te besteden. Dit wordt goed geïllustreerd in de gemeente Amsterdam waar de wethouder Dierenwelzijn wordt geleverd door de SP. Laurens Ivens, die deze functie bekleedt is erg actief op het onderwerp, hierover

² Binnenlands Bestuur (2 april 2014). <https://www.binnenlandsbestuur.nl/ruimte-en-milieu/nieuws/gemeenten-kennen-taken-dierenwelzijn-niet.9259908.lynkx>

³ Nota Dierenwelzijn, Dierenbescherming (2014). <https://www.binnenlandsbestuur.nl/Uploads/2014/4/Nota-Aanbevelingen-Gemeentelijk-Dierenwelzijnsbeleid-2014.pdf> p.7.

in de volgende hoofdstukken meer, hoewel zijn partij in haar verkiezingsprogramma nauwelijks iets over dierenwelzijn heeft opgenomen.

In bovenstaande tabel is te zien dat de gemeente Den Haag een Nota Dierenwelzijn heeft. Deze is echter vrij summier vergeleken met die van andere gemeenten. Daarnaast is er geen wethouder die expliciet deze portefeuille in zijn beheer heeft. Hoewel in het verkiezingsprogramma van de PvdA nauwelijks iets te vinden is over een voorgenomen beleid op het gebied van dierenwelzijn, laat de partij in haar standpunten weten voor een wethouder Dierenwelzijn te zijn.⁴ Behalve de Partij voor de Dieren is het daarmee de enige partij die hier openlijk voor zegt te pleiten.

De ChristenUnie in Enkhuizen, die tot maart 2017 de wethouder Dierenwelzijn leverde, pleit er in de beschouwing bij de begroting 2017 voor alle regelgeving en activiteiten ten aanzien van dieren in de gemeente te bundelen in een Nota Dierenwelzijn.⁵ In de moties en de vergaderstukken van 2017 is echter niets te vinden over een aansporing hierop. Mogelijk heeft dat ermee te maken dat in maart 2017 het college viel.⁶

In 2010 werd de gemeente Heemskerk, samen met Den Helder, door de werkgroep Partij voor de Dieren Noord-Holland Noord uitgeroepen tot meest diervriendelijke gemeente boven het Noordzeekanaal.⁷ In de Nota Dierenwelzijn van deze gemeente waren de verschillende wet- en regelgevingen samengevoegd, waarbij het “Heemskerk Model” een punt was dat opviel. Dit model houdt in dat de gemeente geen subsidies verleent aan dierenopvangorganisaties, maar zakelijke contracten met hen aangaat voor hun geleverde diensten. *“Dit maakt de opvang financieel minder kwetsbaar en komt dus ten goed aan vele dieren,”* aldus de Partij voor de Dieren op haar website. Als wordt gekeken naar de moties en de vergaderstukken van de gemeente Heemskerk blijkt het onderwerp ‘dierenwelzijn’ in 2017 geen rol gespeeld te hebben.



Gemeenten hebben de wettelijke plicht om zwerfende huisdieren op te vangen.

In de drie kleine gemeenten lijkt het onderwerp ‘dierenwelzijn’ nauwelijks te spelen. In Ooststellingwerf wordt in de verkiezingsprogramma’s van de deelnemende gemeenten nauwelijks melding gemaakt van dierenwelzijn of het opstellen van een Nota Dierenwelzijn. De ChristenUnie volstaat slechts met het melden dat de gemeente ‘een beleid heeft op het gebied van dierenwelzijn. Een zoekopdracht op de website van de gemeente leverde echter niets op.

⁴ <https://denhaag.pvda.nl/standpunten/dierenwelzijn/>

⁵ [https://enkhuizen.raadsinformatie.nl/document/4382937/1/20161101 - SFB bij Programmabegroting 2017 - embargo](https://enkhuizen.raadsinformatie.nl/document/4382937/1/20161101_-_SFB_bij_Programmabegroting_2017_-_embargo)

⁶ Noordhollands Dagblad (7 maart 2017). <https://www.noordhollandsdagblad.nl/hoorn-enkhuizen/enkhuizer-wethouders-stappen-op>

⁷ <https://noordholland.partijvoordedieren.nl/news/heemskerk-en-den-helder-meest-diervriendelijke-gemeenten-noord-holland-noord>

Als er al melding wordt gemaakt van onderwerpen die raken aan dierenwelzijn, dan gaat dit over de agrarische sector. GroenLinks, D66 en de ChristenUnie willen allen ruimte bieden aan verduurzaming. Alleen D66 neemt het woord 'biologisch' in de mond. Het CDA vindt dat de gemeente innovaties moet stimuleren die nodig zijn om de landbouwsector te laten voortbestaan. Volgens de partij is dit belangrijk voor de landbouwers, de omgeving en de kwaliteit van ons voedsel. Het belang van de dieren wordt hier niet genoemd. De VVD ten slotte 'wil ruimte creëren in bestemmingsplannen zodat agrarische ondernemers door schaalvergroting een volwaardig bedrijf kunnen blijven ontwikkelen.'⁸

Ook in de Zeeuwse gemeente Tholen is er, wanneer het gaat om dierenwelzijn, bijna alleen maar aandacht voor de agrarische sector. Vrijwel alle partijen die hier meedoen aan de gemeenteraadsverkiezingen spreken hun steun uit voor de boeren. De PVV meldt hierbij wel dat er wat hen betreft in Tholen geen plek is voor 'ophokking' en megastallen. De PvdA en GroenLinks, die in deze gemeente een lijst delen, willen dierenwelzijn bevorderen, maar vermelden daar niet bij hoe ze dat willen doen. De landbouw heeft wat hen betreft een 'speciale rol', maar gaan niet in op wat die rol volgens hen is of hoe er met de landbouw om gegaan moet worden.⁹

Het woord 'dierenwelzijn' intypen in de zoekbalk op de website van de gemeente levert twee hits op, maar deze gaan om hetzelfde besluit van het college van B&W om een bouwvlak te vergroten 'ter bevordering van het dierenwelzijn'.¹⁰

Als laatste wordt, als het gaat om dieren en dierenwelzijn, alleen gesproken over de agrarische sector. De gecombineerde kieslijst van GroenLinks en PvdA heeft als één van haar speerpunten een 'Economie die de aarde spaart en de gezondheid bewaart.' Om dit te verwezenlijken willen zij de discussie aanzwengelen over het verminderen van de veestapel.¹¹

De VVD en het CDA spreken, net als in de andere plattelandsgemeenten, hun steun uit voor de agrarische sector, zonder daarbij dierenwelzijn als randvoorwaarde te noemen.

⁸ Verkiezingsprogramma VVD Ooststellingwerf 2018-2022.

⁹ Verkiezingsprogramma PvdA/GroenLinks Tholen 2018-2022

¹⁰ <https://www.tholen.nl/zoeken?search=dierenwelzijn>

¹¹ Politiek programma PvdA/GroenLinks Tholen 2018-2022.

Verplichte bedenktijd bij de aanschaf van een huisdier

In 2014 hebben het ministerie van Economische Zaken, de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit, verschillende dierenrechtenorganisaties en Marktplaats afspraken gemaakt om het aantal huisdieren dat werd aangeschaft als impulsaankoop terug te dringen.¹² Marktplaats heeft een 'huisdierenbijsluiters' opgesteld waarin informatie staat over wat er allemaal bij een huisdier komt



kijken. De Dierenbescherming en het Landelijk Informatiecentrum Gezelschapsdieren stelden namelijk vast dat veel dierenleed wordt veroorzaakt door ondoordachte impulsaankopen. Om dit dierenleed te voorkomen willen wethouders Dierenwelzijn uit verschillende gemeenten dat er wettelijke maatregelen worden getroffen.

In juni 2016 schreef de Amsterdamse wethouder Dierenwelzijn Laurens Ivens een brief aan de toenmalig staatssecretaris Van Dam (PvdA), waarin onder andere werd opgeroepen een verplichte bedenktijd in te voeren bij de aanschaf van een huisdier. Deze brief werd ondertekend door 35 portefeuillehouders van andere gemeenten, waaronder Apeldoorn, Rotterdam en Heemskerk.¹³ De staatssecretaris voelde hier echter weinig voor. Volgens hem ligt de verantwoordelijkheid voor het welzijn van het dier in de eerste plaats bij de houder en is het *“eerst zaak de maatregelen te evalueren alvorens nieuwe maatregelen te treffen.”*¹⁴

Hoewel de initiatiefnemer van deze brief lid is van de SP, is in het verkiezingsprogramma van de Amsterdamse afdeling van de SP niets te vinden over dierenwelzijn. Alleen een verruiming van minimavoorziening zoals gratis hulp bij dierenarts' wordt hierin kort genoemd. Ook in de standpunten van de partij wordt dierenwelzijn niet genoemd. De standpunten van de brief van Ivens, namelijk de verkoop van dieren aan banden leggen en impulsaankopen proberen te voorkomen wordt wel door een aantal andere partijen genoemd in hun hoofdstedelijke verkiezingsprogramma. Dit zijn de PvdA, D66, GroenLinks en de Partij voor de Dieren.

Hoewel de wethouders van de gemeenten Apeldoorn, Rotterdam en Heemskerk medeondertekenaars van de brief van Ivens zijn, wordt er in de verkiezingsprogramma's van de deelnemende partijen in deze gemeenten met geen woord gerept over de standpunten in de brief. Alleen de Partij voor de Dieren, die meedoet in de gemeenten Rotterdam en Apeldoorn, vormt

¹² Radar, avrotros (12 mei 2014) <https://radar.avrotros.nl/nieuws/detail/huisdierenbijsluiters-moet-impulsieve-aanschaf-voorkomen/>

¹³ Dierenbescherming (23 juni 2017). <https://www.dierenbescherming.nl/wat-wij-doen/actueel/nieuws/nieuws-overzicht/dierenbescherming-blij-met-brief-gemeenten-over-dierenwelzijn>

¹⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2017/08/30/beantwoording-kamervragen-over-over-het-bericht-dat-gemeenten-pleiten-voor-een-verplichte-bedenktijd-voor-de-aanschaf-van-huisdieren>

hierop de uitzondering. In Den Haag, een gemeente die geen handtekening zette, is het ook alleen de Partij voor de Dieren die dit onderwerp aanhaalt.

Ook in de gemeenten Enkhuizen, Tholen, Peel en Maas en Ooststellingwerf lijken een ontmoedigingsbeleid voor de verkoop van dieren en een bedenktijd bij de aanschaf van een huisdier niet aan de orde.

Levende dieren op evenementen

Regelmatig worden dieren gebruikt bij evenementen: als publiektrekker of omdat het traditie is. Het welzijn van deze dieren komt daarbij echter in het gedrang, onder meer omdat zij niet hun natuurlijke gedrag kunnen vertonen. In toenemende mate tonen mensen hun afkeur over het houden van deze evenementen. Deze trend is ook gaande onder gemeenten.

In november vorig jaar is in Den Haag een motie van de Partij voor de Dieren aangenomen waarmee roofvogelshows verboden worden op evenementen die georganiseerd of betaald zijn door de gemeente.¹⁵ Eén van de partijen die tegen deze motie stemde is de PvdA, waarvan de Amsterdamse afdeling in haar verkiezingsprogramma juist laat weten tegen het inzetten van dieren voor vermaak te zijn.¹⁶ Andere partijen die tegen de motie stemden zijn VVD, CDA en PVV.

Volgens de Partij voor de Dieren is het aannemen van deze motie echter niet genoeg. In het verkiezingsprogramma pleit de Haagse Partij voor de Dieren voor een uitbreiding van dit verbod voor onder andere pop-up kinderboerderijen en levende kerststallen. Dit is een standpunt waarvoor alle lokale Partijen voor de Dieren pleiten. GroenLinks sluit zich in Den Haag hierbij als enige partij aan.

In Amsterdam is in februari van dit jaar een dergelijke stap ondernomen.¹⁷ Voor evenementen waarbij dieren worden ingezet is nu een vergunning nodig zodat het toezicht verbetert. De verantwoordelijk wethouder Ivens zou het liefst een algeheel verbod willen zien, maar dat kan alleen het Rijk invoeren. In de stemwijzer voor Amsterdam is de stelling “De gemeente moet evenementen met dieren verbieden” opgenomen. In onderstaande tabel is te zien hoe de deelnemende partijen in Amsterdam daarover denken:

Voor	Tegen
PvdA	D66
SP	VVD
GroenLinks	CDA
Partij voor de Dieren	SGP
DENK	50PLUS
Forum voor Democratie	
ChristenUnie	

Ook Rotterdam geeft hierin het goede voorbeeld. Bij evenementen die door de gemeente worden georganiseerd, worden geen dieren ingezet. Leefbaar Rotterdam, de partij die in deze gemeente de wethouder Dierenwelzijn levert, heeft daarnaast de ambitie zulke evenementen te weren.¹⁸

¹⁵ NOS (3 november 2017). <https://nos.nl/artikel/2201067-raad-den-haag-komt-op-voor-zielige-roofvogels.html>

¹⁶ Verkiezingsprogramma PvdA Amsterdam 2018-2022

¹⁷ Vroege Vogels (9 februari 2018). <https://vroegevogels.bnnvara.nl/nieuws/amsterdam-wil-minder-dieren-bij-evenementen>

¹⁸ Verkiezingsprogramma Leefbaar Rotterdam 2018-2022

Op 30 november 2017 dienden de Partij voor de Dieren en de SP gezamenlijk een motie in waarin staat dat de gemeente geen subsidie meer moet verlenen aan evenementen waarbij dieren ter vermaak worden ingezet. De PvdA en GroenLinks stemden voor deze motie, maar deze werd alsnog verworpen. Leefbaar Rotterdam stemde verdeeld en D66 stemde tegen.¹⁹ In de verkiezingsprogramma's van de indieners van de motie staat in beide vermeld dat zij niet van hun standpunt zijn geweken en nog steeds voor een verbod op evenementen met levende dieren zijn.

In Apeldoorn levert D66 de wethouder Dierenwelzijn. Deze partij laat op haar website weten dat er volgens hen weinig is op het gebied van dierenwelzijn waar gemeenten zicht mee mogen bemoeien.²⁰ Zo mogen vergunningen voor evenementen waarbij dieren worden ingezet niet worden geweigerd. Maar, zo is te lezen in het verkiezingsprogramma, wanneer de gemeente meer mogelijkheden krijgt om op te komen voor de belangen van dieren, zal zij die aangrijpen. Daarnaast mogen alleen circussen die geen gebruik maken van in het wild levende dieren uitgenodigd worden binnen de gemeente Apeldoorn.²¹

In de Apeldoornse Nota Dierenwelzijn staat vermeld dat voor evenementen met levende dieren *meestal* een vergunning nodig is en dat, wanneer de gemeente besluit die vergunning te verlenen, dit gemotiveerd moet worden.²² Hieruit blijkt echter niet dat de gemeente evenementen met dieren actief wil ontmoedigen.

In de verkiezingsprogramma's van veel Apeldoornse partijen is te lezen dat dierenwelzijn op de agenda staat. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de PvdA, 50Plus, de Partij voor de Dieren, SP en zoals hierboven genoemd D66. De Partij voor de Dieren is, zoals in alle onderzochte gemeenten, het meest uitgebreid over de maatregelen die zij wil treffen omtrent dit onderwerp. Specifiek over evenementen waarbij dieren gebruikt worden is dit dan ook de enige partij die hierover spreekt in haar verkiezingsprogramma.

Zoals al eerder genoemd werd Heemskerk in 2010 uitgeroepen tot één van de twee diervriendelijkste gemeenten van Noord-Holland Noord. Het beleid van deze gemeente, opgezet door toenmalig GroenLinks wethouder Wagner, is door veel andere gemeente gezien als een voorbeeld. De 'methode Heemskerk en Beverwijk', zoals hij genoemd wordt in de Nota Dierenwelzijn van de gemeente Amsterdam, houdt in dat de gemeente actief circussen uitnodigt waarvan bekend is dat ze geen dieren gebruiken.



In Den Haag mogen geen roofvogels meer worden ingezet op evenementen die worden betaald of gesubsidieerd door de gemeente.

¹⁹ <https://rotterdam.raadsinformatie.nl/document/5982998/1/17bb10167>

²⁰ <https://apeldoorn.d66.nl/standpunten/dierenwelzijn-apeldoorn/>

²¹ Verkiezingsprogramma D66 Apeldoorn 2018-2022

²² Nota Dierenwelzijn Apeldoorn <https://www.apeldoorn.nl/fl-notitie-dierenwelzijn-juli-2015>

In een artikel van NH Nieuws is verder te lezen dat er geen vergunning meer afgegeven wordt voor dieren in de levende kerststal.²³ Of dit beleid doorgetrokken wordt naar alle evenementen is moeilijk te zeggen. In moties en vergaderstukken van 2017 is hier niets over te vinden en ook een google search leverde geen extra informatie op.

Op basis van de verkiezingsprogramma's en de raadsdocumenten is het moeilijk te zeggen hoe er in de kleinere plattelandsgemeenten en Enkhuizen wordt gedacht over evenementen met dieren, simpelweg vanwege het feit dat dit onderwerp nergens ter sprake komt. Maar een simpele google search levert verschillende berichten over roofvogelshows in de gemeenten Tholen en Peel en Maas.

²³ NH Nieuws (14 oktober 2014). <http://www.nhnieuws.nl/nieuws/152564/Geen-levende-dieren-meer-in-kerststal-Heemskerk>

Landelijk partijen

Wie de verkiezingsprogramma's van de landelijke partijen erbij pakt merkt al snel op dat dierenwelzijn op landelijk niveau een grotere rol speelt dan op plaatselijk niveau. Vrijwel alle partijen schenken hierin een stuk meer aandacht aan dierenwelzijn dan hun lokale afdelingen.

Ook in de Tweede Kamer is er veelvuldig aandacht voor dierenwelzijn. Op de website zoek.officielebekendmakingen.nl is te zien dat in het jaar 2017 dierenwelzijn vaak ter sprake is gekomen. Behalve de Partij voor de Dieren laten ook andere partijen zien dat zij het onderwerp van belang vinden. De partijen D66, GroenLinks, SP en PVV en de Partij voor de Dieren stellen regelmatig dierenwelzijnsgerelateerde onderwerpen aan de kaak en dienen moties en initiatiefNota's in. Een voorbeeld hiervan is een initiatiefNota voor verplichte weidegang die werd ingediend door de SP, GroenLinks en D66.²⁴ Een motie die hiertoe oproept is aangenomen.

Afgaande op de verkiezingsprogramma's van de laatste verkiezingen komt alleen de Partij voor de Dieren met een duidelijk standpunt voor een verbod op evenementen met levende dieren. Daarnaast is ook op landelijk niveau gekeken naar de moties en het stemgedrag van 2017. Op 20 februari van dit jaar diende kamerlid voor de Partij voor de Dieren Arissen een motie in waarin werd opgeroepen gemeenten de bevoegdheid te geven evenementen met dieren te weren.²⁵ Deze motie werd verworpen. Hieronder een overzicht met welke partijen voor en tegen stemden.

Voor	Tegen
PvdA	D66
GroenLinks	CU
SP	Forum voor Democratie
Partij voor de Dieren	VVD
50Plus	PVV
Denk	CDA
	SGP

Op basis van het stemgedrag voor deze motie kan wordt aangenomen dat D66, ChristenUnie, Forum voor Democratie, VVD, PVV, CDA en SGP niet tegen evenementen met levende dieren zijn.

Over een ontmoedigingsbeleid voor de verkoop van dieren in (dieren)winkels en een verplichte bedenktijd bij de aanschaf van huisdieren is op landelijk niveau weinig te vinden.

Op 29 november 2016 diende kamerlid voor de Partij voor de Dieren Ouwehand een motie in waarin werd opgeroepen de verkoop van dieren alleen toe te staan bij gecertificeerde speciaalzaken. De motie werd verworpen met alleen de SP voor.²⁶ De Partij voor de Dieren heeft verder in haar landelijke verkiezingsprogramma staan dat zij voor een bedenktijd is bij de aanschaf van een huisdier.

²⁴ SP (6 februari 2017). <https://www.sp.nl/nieuws/2017/02/van-gerven-koe-hoort-in-wei>

²⁵ <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2018Z03004&did=2018D06061>

²⁶ <https://www.partijvoordedieren.nl/moties/motie-ouwehand-over-dieren-alleen-verkopen-in-gecertificeerde-dierenspeciaalzaken>

Conclusie

Het onderwerp 'dierenwelzijn' speelt niet in alle gemeenten een even grote rol. Daarmee kan geconcludeerd worden dat, met uitzondering van de partijen in de grote steden, lokale partijen achterblijven op hun landelijke afdeling op het gebied van dierenwelzijn. Op landelijk niveau is er namelijk veel meer aandacht voor het onderwerp.

Over het algemeen lijkt het dat hoe groter de gemeente is, hoe meer aandacht er is voor dierenwelzijn. Hoewel in elke gemeente wilde dieren en huisdieren te vinden zijn blijkt, als er aandacht is voor dierenwelzijn, zich dit in de kleine plattelandsgemeenten te concentreren rond de agrarische sector. Dit geldt ook voor bijvoorbeeld GroenLinks, die op landelijk niveau zegt dierenwelzijn hoog in het vaandel te hebben staan, of de SP die in de Tweede Kamer vaak ten behoeve van de dieren stemt.

Van de negen gemeenten die voor deze analyse zijn onderzocht, heeft ruim de helft een Nota Dierenwelzijn. Hetzelfde geldt voor gemeenten met een wethouder Dierenwelzijn. Dit betekent echter niet dat een gemeente met een Nota Dierenwelzijn automatisch ook een wethouder heeft op deze portefeuille. Andersom geldt hetzelfde. Zo hebben Rotterdam en Amsterdam zowel een wethouder Dierenwelzijn als een Nota Dierenwelzijn. Den Haag beschikt alleen over een Nota. Tussen de Nota's Dierenwelzijn zitten echter grote verschillen. Zo is die van Amsterdam veel uitgebreider dan die van Den Haag. Dit is mogelijk te verklaren door het feit dat Den Haag geen wethouder Dierenwelzijn heeft en het onderwerp daardoor minder vaak op de agenda komt.

Net als de drie grootste steden, hebben de drie politiek gemiddelde gemeentes ook ofwel een wethouder Dierenwelzijn of een Nota Dierenwelzijn. Apeldoorn en Heemskerk hebben beide, Enkhuizen beschikt alleen over een Nota. Het onderwerp 'dierenwelzijn' komt echter nauwelijks voor op de politieke agenda.

Van de drie plattelandsgemeentes heeft geen enkele een wethouder of Nota Dierenwelzijn. Onderwerpen die gaan over dierenwelzijn staan ook niet op de agenda.

Van de partijen in deze drie grootste steden van Nederland kan worden gezegd dat zij vooruitstrevender zijn dan hun landelijke afdelingen. Dit blijkt uit het stemgedrag voor moties over twee onderwerpen die het afgelopen jaar hebben gespeeld: evenementen met levende dieren en een ontmoedigingsbeleid voor de verkoop van dieren, waar een verplichte bedenktijd bij de aanschaf van een huisdier onderdeel van is. De belangrijkste verschillen staan hieronder opgesomd:

- De Amsterdamse afdeling van GroenLinks geeft aan de verkoop van dieren in (dieren)winkels te willen ontmoedigen. Landelijk stemde deze partij echter tegen de motie Ouwehand om verkoop van dieren alleen door gecertificeerde handelaren toe te staan.
- Forum voor Democratie in Amsterdam is voor een verbod op evenementen met dieren. Ook Leefbaar Rotterdam, waar Forum een alliantie mee heeft gesloten, zegt voor zo'n verbod te zien. Landelijk stemde de partij echter tegen de motie Arissen om gemeenten de bevoegdheid te geven dit soort evenementen te weren.
- In zowel Rotterdam als Amsterdam stemde de PvdA voor een verbod op of ontmoediging van evenementen met levende dieren. Op landelijk niveau stemde de partij voor de motie Arissen om gemeenten de bevoegdheid te geven deze evenementen te weren. De lokale afdelingen in Den Haag stemde echter tegen de motie om dieren op evenementen van de

gemeente te verbieden. Mogelijk heeft dit ermee te maken dat de PvdA in deze stad in het college zit en dat zij omwille van de coalitie anders stemmen.

Aanbevelingen

De aandacht die veel landelijke partijen in hun verkiezingsprogramma geven aan dierenwelzijn toont aan dat zij dit een belangrijk onderwerp vinden. Om dit kracht bij te zetten zouden zij hun lokale afdelingen meer moeten aansporen dierenwelzijn op de gemeentelijke agenda te zetten. Dit gebeurt op dit moment in de meeste gemeenten nog te weinig. Het aanstellen van een wethouder Dierenwelzijn en het opstellen van een Nota Dierenwelzijn zouden hier een goede stap in zijn omdat in gemeenten waarin die aanwezig zijn dierenwelzijn vaker op de agenda lijkt te komen.

Tips voor het opzetten van een Nota Dierenwelzijn:

- Van alle onderzochte gemeenten had Amsterdam veruit de meest uitgebreide Nota Dierenwelzijn en deze zou dan ook goed als voorbeeld kunnen dienen. De 'Agenda Dieren' zoals hij wordt genoemd, is te vinden via <https://www.amsterdam.nl/toerisme-vrije-tijd/dieren/investeren/>
- De Dierenbescherming heeft in aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen een flyer opgestuurd naar lokale politieke partijen met daarin 10 speerpunten op het gebied van dierenwelzijn. Deze flyer is ook te vinden via [https://www.dierenbescherming.nl/userfiles/nieuws/Oktober_2017/Speerpuntenflyer-GemeentelijkDWB-2017-web.pdf](https://www.dierenbescherming.nl/userfiles/nieuws/Okttober_2017/Speerpuntenflyer-GemeentelijkDWB-2017-web.pdf)
- Het Dierenwelzijnsloket van stichting Dierenlot steunt een breed netwerk van dierenwelzijnsorganisaties. Ook overheden met vragen omtrent dierenwelzijn, kunnen voor hulp terecht bij dit loket.

Bijlage: Deelnemende partijen per gemeente.

Amsterdam	<ul style="list-style-type: none"> - D66 - PvdA - VVD - SP - GroenLinks - Partij voor de Dieren - CDA - DENK - SGP - Forum voor Democratie - ChristenUnie - 50Plus
Den Haag	<ul style="list-style-type: none"> - D66 - PvdA - VVD - SP - GroenLinks - Partij voor de Dieren - CDA - ChristenUnie/SGP - PVV - 50Plus
Rotterdam	<ul style="list-style-type: none"> - D66 - PvdA - VVD - SP - GroenLinks - Partij voor de Dieren - CDA - ChristenUnie/SGP - PVV - 50Plus - DENK
Apeldoorn	<ul style="list-style-type: none"> - VVD - SP - Partij voor de Dieren - PvdA - SGP - GroenLinks - D66 - ChristenUnie - CDA - 50Plus
Enkhuizen	<ul style="list-style-type: none"> - SP - D66 - CDA - VVD - PvdA - ChristenUnie/SGP

Heemskerk	<ul style="list-style-type: none"> - CDA - D66 - PvdA - GroenLinks - VVD - ChristenUnie
Tholen	<ul style="list-style-type: none"> - ChristenUnie - PVV - SGP - CDA - PvdA/GroenLinks - VVD
Peel en Maas	<ul style="list-style-type: none"> - PvdA/GroenLinks - CDA - VVD
Ooststellingwerf	<ul style="list-style-type: none"> - PvdA - CDA - VVD - D66 - ChristenUnie - GroenLinks

